

ابتکار بهارستان برای محیط زیست

ادغام محیط زیست و منابع طبیعی برای تشکیل وزارتخانه‌ای تازه، یکی از طرح‌هایی است که دیروز در جلسه علنی مجلس اعلام وصول شد؛ اتفاقی که به نظر می‌رسد...

ادغام محیط زیست و منابع طبیعی برای تشکیل وزارتخانه‌ای تازه، یکی از طرح‌هایی است که دیروز در جلسه علنی مجلس اعلام وصول شد؛ اتفاقی که به نظر می‌رسد مخالفتش بیشتر از موافقتش باشد، زیرا براساس تحلیل کارشناسان با تشکیل وزارتخانه محیط زیست و منابع طبیعی، روی دستگاه‌هایی که به تخریب محیط زیست دامن می‌زنند نظارت کمتری خواهد شد و سرنوشت محیط زیست کشور به دست نمایندگان می‌افتد که بیشترشان با ضرورت حفظ محیط زیست آشنا نیستند.

با این وجود موافقان این طرح امیدوارند با تبدیل معاونت محیط زیست به وزارتخانه، مدیران زیست محیطی را پاسخگو کنند.

وقتی غلامرضا کاتب عضو هیات‌های و رئیس مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی دیروز و طرح‌های اعلام وصول شده را نام برد، به طرح تشکیل وزارت محیط زیست و منابع طبیعی نیز اشاره کرد؛ طرحی که با اجرا شدنش باید منتظر تخریب بیشتر محیط زیست بود.

هوشنگ ضیایی، کارشناس محیط زیست یکی از مخالفان و ادغام محیط زیست با منابع طبیعی است به نظر او سازمان حفاظت محیط زیست باید بر نحوه عملکرد سایر دستگاه‌ها نظارت کند و اگر به وزارتخانه بدل شود، نمی‌تواند مانع عملکرد برخی دستگاه‌ها شود؛ دستگاه‌ها و وزارتخانه‌هایی که سبب تخریب محیط زیست می‌شوند.

هرچند سازمان حفاظت محیط زیست نیز این روزها نمی‌تواند بدرستی به وظیفه اش عمل کند؛ زیرا وزیر صنعت، معدن و تجارت دولتی که خود را زیست محیطی و ترین دولت تاریخ کشور می‌داند، با صحبت درباره ساخت معدن و گورخرهایی که در منطقه بهرام گور قرار دارند آب پاکی را روی دست محیطی و ترین دولت ریخته است.

بنابراین مشخص است که برای حفظ محیط زیست کشور با مشکلات زیادی روبه‌رو هستیم، اما چاره این کار را نمی‌توان در ادغام این دو نهاد جست‌وجو کرد.

مرگ نظارت

در واقع چنانچه سازمان حفاظت محیط زیست برقرار باشد و از مدیریتی مناسب برخوردار باشد، می‌تواند مانع عملکرد چنین وزرایی شود؛ اما اگر خودش وزیر شود دیگر تاثیر چندانی در عملکرد وزرا و دیگر مدیران نخواهد داشت.

بنابر این گره کار را باید در جای دیگری جست؛ زیرا دولت‌ها هیچ وقت در مقام عمل به فکر محیط زیست نیستند و برای جبران این ضعف باید آگاهی و دانش مدیران را افزایش داد تا بتوان بدرستی مسائل زیست محیطی را مدیریت کرد.

به همین دلیل به نظر می‌رسد تلاش نمایندگان برای ایجاد وزارت محیط زیست و منابع طبیعی بیشتر برای این است که بتوانند رئیس سازمان حفاظت محیط زیست را استیضاح کرده و مهره‌های همراه را به‌گیند. ضیایی می‌افزاید: وزارت جهاد کشاورزی و منابع طبیعی آنقدر وسیع است که محیط زیست در آن گم خواهد شد. پیش از این نیز بسیاری از کارشناسان مخالف ادغام کشاورزی و جهاد سازندگی بودند و اکنون نیز بر این نکته پافشاری می‌کنند که با تشکیل وزارت محیط زیست و منابع طبیعی، محیط زیست کشور سرنوشت ناگواری پیدا خواهد کرد.

مقایسه‌ای اشتباه

یکی از دلایلی که سبب شده برخی به فکر ایجاد وزارت محیط زیست و منابع طبیعی باشند، الگوبرداری از کشورهای اروپایی است که همه دستگاه‌ها و نهادهای فعال در حوزه محیط زیست در یک وزارتخانه جمع شده‌اند.

هادی کیادلیری، رئیس دانشکده منابع طبیعی و رئیس انجمن علمی جنگلیانی کشور در گفت‌وگو با جام‌جم در این باره می‌گوید: نباید محیط زیست کشور را با کشورهای اروپایی مقایسه کرد و گفت چون آنها وزارت منابع طبیعی دارند ما نیز باید مانند اروپایی‌ها عمل کنیم.

آن طور که او می‌گوید؛ منابع طبیعی کشورمان برخلاف اروپا؛ انسان ساخت نیست و به معنای واقعی منابع طبیعی است و باید آگاه بود اگر در کشورهای اروپایی چنین اتفاقی افتاده بابت این است که مدیران دستگاه اجرایی کشورهای اروپایی برای حفظ محیط زیست حساسیت بیشتری نسبت به دستگاه‌های نظارتی دارند.

باید تاکید کرد در کشورمان اکنون به اشتباه برخی وظایف اجرایی به محیط زیست واگذار شده؛ زیرا ماهیت اصلی این سازمان نظارت است نه اجرا. بنابراین یکی دیگر از مشکلات محیط زیست کشور؛ تداخل وظیفه‌های دستگاه‌هاست، زیرا اگر محیط زیست وارد اجرا شود در نهایت باید ارگان دیگری بر فعالیت آن نظارت کند.

جاده صاف؛ کن تخریب

قابل پیش‌بینی است که با ادغام سازمان حفاظت محیط زیست و منابع طبیعی موانع برای اجرای پروژه‌های غلط و تجاوز و تخریب محیط زیست برداشته می‌شود.

آن طور که کیادلیری می‌گوید، با ایجاد وزارت محیط زیست سرنوشت تمام منابع طبیعی کشور به دست نمایندگان مجلس می‌افتد؛ این درحالی است که برخی نمایندگان هنوز از بلوغ محیط زیستی برخوردار نیستند.

نکته‌ای را که کیادلیری به آن اشاره می‌کند، باید در منطقه‌ای فکر کردن نمایندگان جست‌وجو کرد، زیرا بسیاری از آنها برای راضی نگه داشتن حوزه انتخاباتی خود ترسی از تخریب محیط زیست ندارند و بیشتر به دنبال گرفتن نتایج کوتاه‌مدت هستند و به اندازه کافی آینده‌نگر نیستند. برای نمونه می‌توان به نمایندگانی اشاره کرد که برای حل مشکل اشتغال، علیه طرح تنفس جنگل رای می‌دهند؛

در واقع باید وزارتخانه‌ای برای منابع طبیعی تشکیل داد، اما محیط زیست را نیز به عنوان دستگاه ناظر حفظ کرد.

مساله دیگری که رئیس دانشکده منابع طبیعی اشاره می‌کند، نبود مدیران متخصص است، انگشت‌شمار بودن مدیرانی که به معنای واقعی دغدغه محیط زیست را دارند سبب شده محیط زیست کشور شرایط مناسبی نداشته باشد، در واقع این روزها بیشتر مدیران زیست محیطی به فکر حفظ سمت و میزبان هستند تا به فکر حفظ محیط زیست کشور.

کیادلیری از این می‌گوید که باید منابع طبیعی را از زیر مجموعه جهادکشاورزی خارج کرد، زیرا 83 درصد اراضی کشور جزو منابع طبیعی است و اکنون زیر مجموعه بخش کشاورزی که بخشی خدماتی است قرار گرفته، به همین خاطر از نظر اعتبارات و منابع انسانی توجه زیادی به آن نمی‌شود. در واقع وزیر چنین وزارتخانه‌ای بیشتر به فکر اهداف کوتاه مدت - که در بخش کشاورزی دست یافتنی است - می‌افتد و برای حفظ منابع طبیعی کشور که در بلند مدت به دست می‌آید، تلاشی نمی‌شود.

ضعف‌ها عریان شده

به نظر می‌رسد یکی از دلایلی که سبب شده باردیگر نمایندگان طرح ایجاد وزارت محیط زیست و منابع طبیعی را به هیات‌رئیس بدهند، مشکلات زیست‌محیطی است که این روزها عریان‌تر از گذشته خود نمایی می‌کند. مشکلاتی مانند آنچه در چند روز اخیر بر مردم خوزستان گذشت و زندگی را به کامشان زهر کرد،

هوای آلوده؛ ای که مانند بختک روی سینه کلانشهرنشینان افتاده، از تامین نشدن حبابه تالاب؛ های هامون و هور؛ العظیم و...؛ که باعث آواره شدن بسیاری از ایرانیان شده، کاهش قابل توجه حیات وحش کشور و ... اما اینها فقط برخی از مشکلات زیست؛ محیطی این؛ روزهاست که مدیریتشان نیازمند چاره؛ ای جدی است، اما برای درمان این مشکلات باید راه؛ حلی مناسب انتخاب کرد و به قول معروف از چاله به چاه نیفتاد؛.

مهدی آئینی

جامعه